

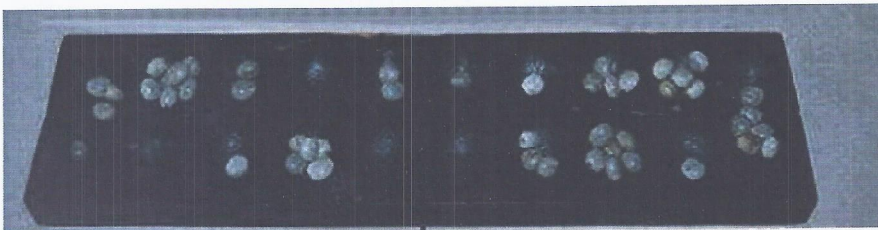
Mancala spel

Geschiedenis en achtergrond van Mancala 1400 v. Chr.

Wari, Warri, Ware, Walle, Awari, Aware, Awaoley, Awele, Oware, Owari, Omweso, Wouri, Bao, Soro, Choro, Solo, Mangola, Gabata, Mulabalaba, Ayo, Sadeqa

Mancala is een van de alleroudste bordspelen ter wereld. Misschien wel omdat het altijd en overal gespeeld kan worden. In principe al met kuiltjes in het zand en een aantal kiezelstenen, bonen of schelpen en zo wordt het ook vaak gespeeld in Afrika. Maar het wordt ook gespeeld op een Mancala speelbord, vaak een pronkstuk van houtsnijwerk. Mancala spelen van steen zijn gevonden in de daken van de tempels in Memphis, Thebe en Luxor wat bewijst dat het spel zeker gespeeld werd in Egypte voor 1400 v. Chr. Het is vermoedelijk ontstaan of heeft zich ontwikkeld uit de Egyptische manier om te tellen en te rekenen en te boekhouden. En hiervoor zijn aanwijzingen gevonden in het oude Soemerie en het oude Egypte. Mancala variaties worden in heel Afrika gespeeld. Het tweevoudige Mancala vooral boven de evenaar, het viervoudige Mancala bord wordt vooral onder de evenaar gevonden. Het wordt ook gespeeld in het Caribische gebied en aan de oostkust van Zuid-Amerika waar het in de koloniale tijd door slaven werd geïntroduceerd. Er zijn aparte versies van Mancala in India, Sri Lanka, Indonesië, Maleisië en de Filipijnen.

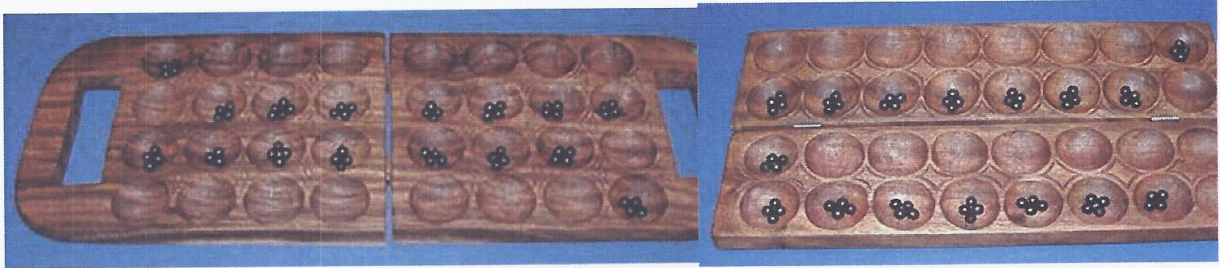
Het is een spel dat erg wiskundig en rekenkundig van aard is. Vooral de ingewikkelder vormen zijn minstens zo gecompliceerd als schaken, ondanks de vroege en primitieve achtergrond. Sommige spelvormen zijn met hulp van de computer wetenschappelijk onderzocht en geanalyseerd, voor o.a. *Bao* is dat vrijwel onmogelijk.

Het huidige Mancala

Mancala wordt door honderden verschillende stammen door heel Afrika gespeeld, meestal met afwijkende regels en vaak een speciale naam. Bijvoorbeeld, een Mancala variant heet *Wari* dat terug te vinden is in de spelvormen met de namen: *Wari, Warri, Ware, Walle, Awari, Aware, Awaoley, Awele, Oware, Owari, Omweso, Wouri*. Om het nog ingewikkelder te maken, sommige namen of benamingen omvatten alle varianten in een bepaald gebied, andere benamingen gelden juist bepaalde spelvarianten. Voorbeelden zijn de namen: *Bao, Soro (Choro or Solo), Mangola, Gabata, Mulabalaba, Ayo and Sadeqa*. De twee best bekende varianten zijn *Ayo* uit Nigeria en *Wari* dat gespeeld wordt zonder al te veel variatie in heel West Afrika en een groot gedeelte van de Caraïben.

Een 'zet' bestaat uit het oppakken van een 'zaadje' uit elk vak en het deponeren in een volgend vak. In sommige varianten gaat de speler hiermee door als het laatste 'zaadje' in een vakje valt waar al een of meerdere zaden in liggen. Die worden er dan uit genomen en men 'zaait' door totdat het laatste zaadje in een leeg vak valt.

Het spel is afgelopen wanneer één van de spelers geen legale zet meer kan doen – er zijn geen steentjes meer in zijn kuiltjes. Wanneer dit gebeurt worden alle overige steentjes, die nog aan je tegenstanders kant liggen, bij de score van de tegenstander opgeteld. De speler met de meeste steentjes, punten, wint het spel.

In Nederland: [13&14 november: Internationaal Bao Toernooi](#)